

J. Ferlins fotspår

Text & Foto Petri Liljeroos

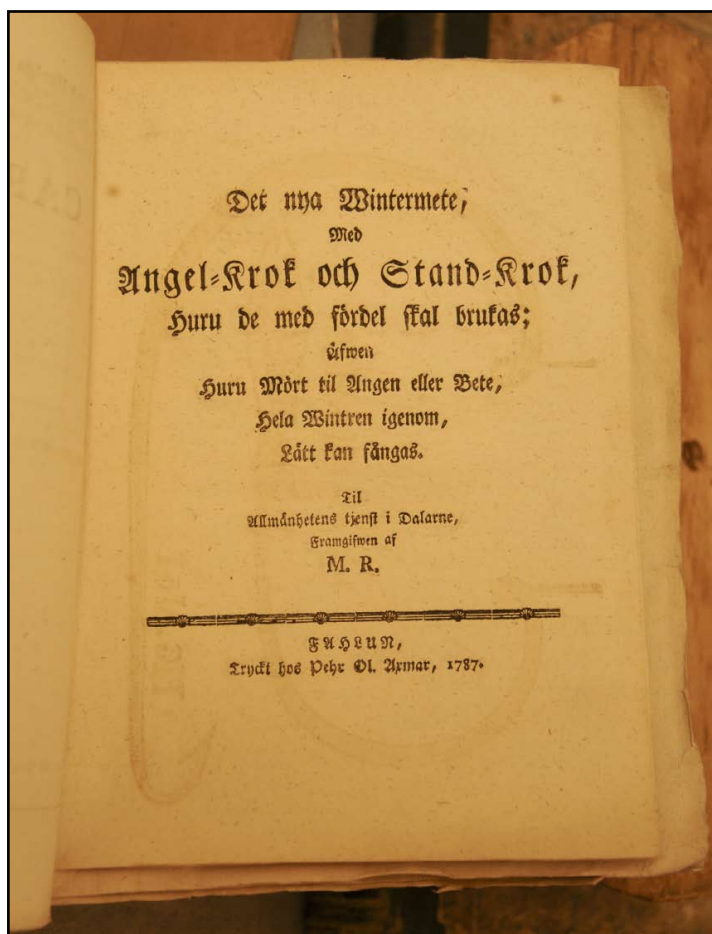
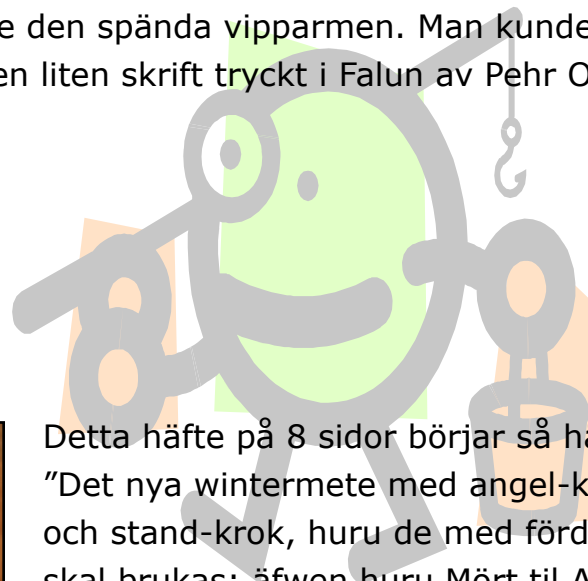
I Ferlins fotspår

I den trygga östjämtska landsbygden rev vinden ursinnigt upp snön från den lilla Sidsjön. Stora vita moln virvlade som i en dans framför mina ögon. Benen matade på i en ej sinande takt, steg efter steg trycktes nokiastövlarna ner i den knarriga ytan. Ett tjugotal meter framför gick min fiskekompis Hans Ferlin. Lätt framåtlutad, nästan hängandes i repen drog han den hemmagjorda släden med vår utrustning. Likt en bukett röda tulpaner svajade angeldonens vipparmar fram och tillbaka där de stod i sin hink. När jag tittade ner slog det mig plötsligt att jag gick i Ferlins fotspår. Sakta började ett leende att ta form samtidigt som en värme spred sig från bröstet. Hans kanske inte delade allt med sin namne men den stora passionen är en gemensam nämnare. Nils för poesin och Hans för fisket med angeldon. Innan jag fick ynnesten att bli bekant med Hans var min syn på angeldon tämligen snedvriden. Att det var äldre kufar som höll på med detta urtrista fiske var jag helt säker på. Knallkorkar och märkliga krokar, nej det var sannerligen inte något för en stolt flugfiskare. På den tiden ville jag heller knappt ta i ett kastspö eftersom flugfisket var den enda sanningen - helt enkelt det enda som dög för mig. Nu har jag tack och lov lämnat kvar snobberiet i ett bortglömt videsnår, dit jag förhoppningsvis aldrig hittar tillbaka. Med återvunnen glädje kan jag på nytt synas längs vassruggar med kastspöet i min hand.

Mina ögon öppnades

Första gången Hans tog med mig på detta märkliga fiske med angeldon var det med ett stort uns av tvekan från min sida. Att jag redan dagen efter skulle inhandla mina egna angeldon fanns inte ens i fantasin. I efterhand förstår jag nu att det var just Hans lidelse som öppnade mina ögon för denna aktivitet som nu står högst på vinterns måstalista. Han berättade om hur engelska sjömän blev infrusna en hel vinter i Riddarfjärden på slutet av 1700-talet. I bagaget hade dessa sailors med sig fiskeredskap som vi i Sverige aldrig skådat förut. De salta gossarna demonstrerade gärna hur fiske med angeldon gick till för hugade åskådare. Nyfikna stockholmare förstod snart hur roligt det var när gäddan lösgjorde den spända vipparmen. Man kunde inom kort läsa om "Det nya wintermetet" i en liten skrift tryckt i Falun av Pehr Ol. Axmar 1787.

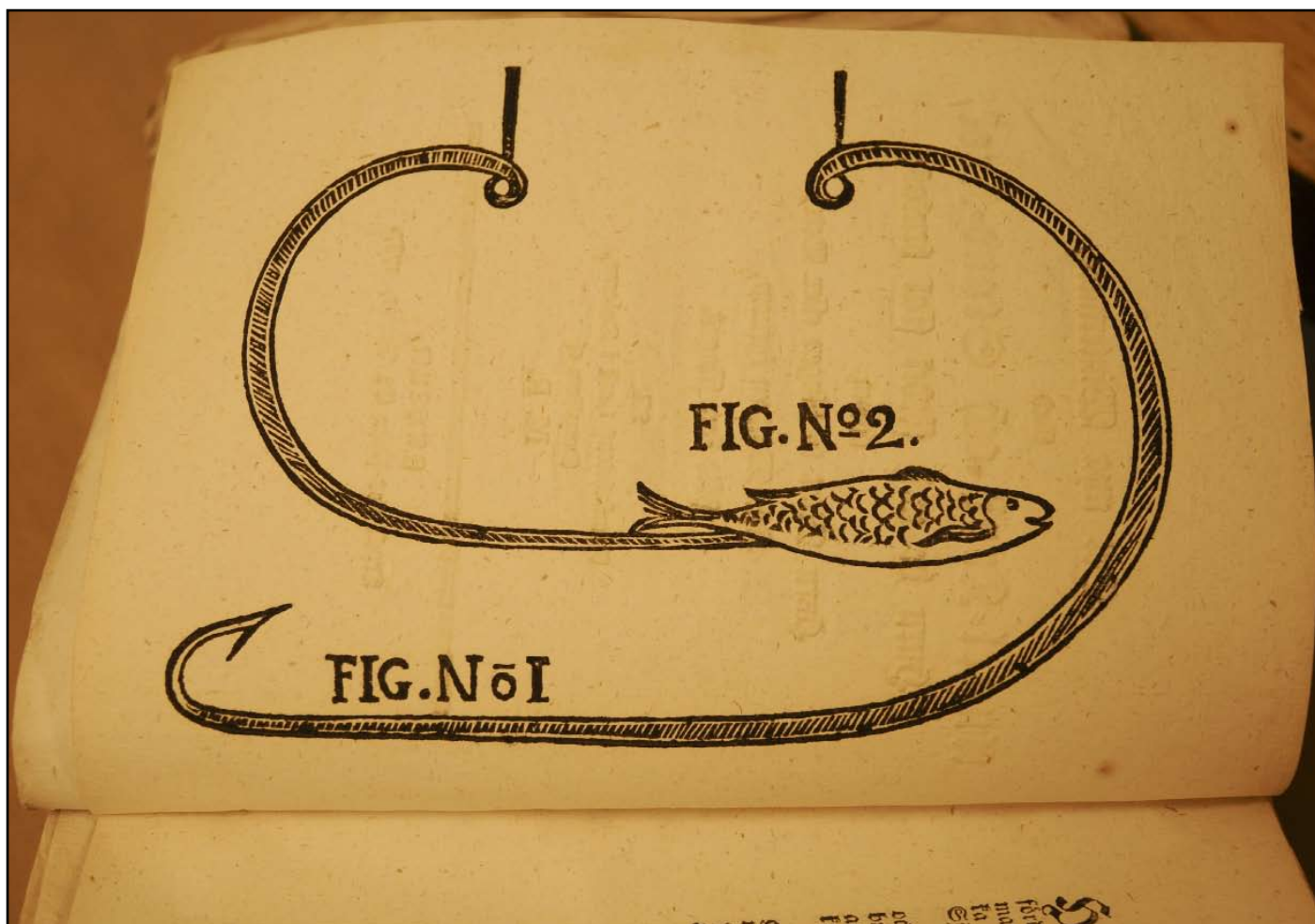

Fisketips från förr.

så som efter gudstjänsten om söndagen. På den tiden var det vanligt att information spreds via kyrkan. Inom de län där hushållningssällskap fanns spreds mycket information även via dem.

Detta häfte på 8 sidor börjar så här. "Det nya wintermete med angel-krok och stand-krok, huru de med fördel skal brukas; äfwen huru Mört til Angen eller Bete; hela wintren igenom kan fångas." Författaren nämns enbart med initialerna M.R vilket har gjort mina efterforskningar om hans identitet fruktlösa. Om någon vet vem denne tidige fiskeskribent var vore jag tacksam att få dela den kunskapen. Häftet innehåller även en illustration som på ett underbart sätt visar hur dessa krokar såg ut. Se hur mörtens ler där längst ut på krokspetsen.

Hur kunde man ta del av dessa fisketips då det inte fanns tidskrifter att köpa? Jag tror, att för den breda allmänheten på landsbygden lästes de upp av präster eller byamän i socknarna. Det kunde vara vid olika sammankomster

Se hur mörtan ler där längst ut på krokspetsen.

Angel

Hans visade den stora kroken för mig och pekade på vinkeln.

– Det är därför det heter angeldon, det franska ordet för vinkel är angle.

Vinden tilltog ju längre ut på Sidsjön vi kom, mössan drogs ordentligt över öronen och hakan borrades djupt ner i kragen. Vårt mål för dagen närmade sig, Baksjön. När det var blåsig fanns Baksjön som ett bra alternativ, då den är liten och omringad av ståtliga furor. (Furor är alltid ståtliga, har någon sagt) Baksjön är förbunden med Sidsjön via en liten kanal där man även med båt tar sig fram sommartid. Jag tänkte återigen på Nils Ferlin och hans förtjusande diktsamling Barfotabarn under det monotona traskandet.

Du har tappat ditt ord

”Du har tappat ditt ord och din papperslapp, du barfotabarn i livet. Så sitter du åter på handlarens trapp och gråter övergivet.

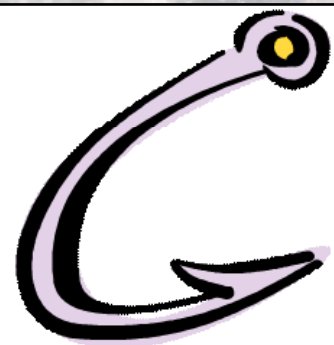
Vad var det för ord – var det långt eller kort, var det väl eller illa skrivet? Tänk efter nu – förrn vi föser dej bort, du barfotabarn i livet. ”

Nils Ferlin

Om Krokarnes Nyttjande.

Man hugger med Jesbil up hål på Isen $2\frac{1}{2}$ aln stora i circumferance, där man wet Gåddor stryka kring, 12 steg emellan hwart hål, hwilka göres wäl rena ifrån is-skro, med en skåfwel eller spade; så ringlas refwen up på fingrarne och lägges redigt på brådlappen hwar wid hon är fästad, hwilken sättas wid waken, då spödet sättas på ånda i samma hål som refwen i brådlappen är fästad, hwilket bör wara i et hörn af brådlappen, sedan släppes kroken ned i sjön, och då han hunnit til botten göres en lycka på refwen wid watten-brynet, kroken tages sedan up, då man hafwer i en bytta lefwande mört til hands, (hwarom längre fram skal berättas, huru den på

Om det är svårt att tyda så finns ett facit i slutet av artikeln.

Gädda med högtflygande planer.

Det hugger i elfte timmen

Plötsligt stod vi där vid Baksjöns strand, över en timme hade gått sedan vi lämnade stugan vid Älgnäset. Hans var ivrig och började genast perforera isen medan jag blev tillsagd att på snabbaste sätt få fram rykande hett kaffe. Att just kaffe smakar bäst i naturen, gärna efter fysisk ansträngning råder det nog inget tvivel om. Spö efter spö apterades med nytinade mörtar och snart syntes det karaktäristiska slokandet längs strandlinjen. Mackor med mjukost smaksatt av rökt lax varvades med kaffe alltmedan angeldonen var som fastfrysta.

- Det brukar hända ganska omgående, muttrade Hans mellan tuggorna.

Sekunder blev minuter och minuter blev till slut timmar men så i sista stund, just innan vi skulle packa ihop hände det. Hans släppte allt och rusade med gaselliknande språng mot den signalerande vipparmen.

- Det är fisk, lät han förmedla på högsta volym.

När jag nu bevittnade min första fällning förstod jag att det inte fanns någon återvändo, jag satt hårt på kroken. Samtidigt som den blå bomullslinan löpte i Hans öppna hand skenade hjärtslagen sekund för sekund.

- Nu går hon för att snart stanna och vända mörten, huvudet först, alltid huvudet först.

Hans var helt i sin egen värld där han stod lutad över borrhålet. När linan till slut kom till ett stopp knöt han näven hårt och ställde sig diagonalt mot gäddan, eller hon som han uttrycker sig som oftast.

- Nu, skrek min kompis och ryckte resolut linan bakåt.

- Den sitter, fortsatte han ivrigt i samma ögonblick som armarna började en snabb hemtagning av linan.

Efter en stunds lirande vid den nedre hålkanten kom så gäddan upp. Likt en missil avfyrad från en ubåt sökte sig den gulprickiga fisken allt högre upp. Skådespelet regisserades rutinerat av min vän Hans, det var inte första gången han spelade upp pjäsen himlafärd för mig men dock första gången i vinteruppsättning. Förstummad av det jag precis skådat imiterade jag mest en fågelholk med ansiktet innan hakan damp ner i snön.

Vems blod kan det vara?

Gäddan sprattlade till några gånger innan Hans fick ett bra grepp och tog den av daga med knivskaftet.

- Vet du vad? sa Hans och log brett med hela ansiktet, dina köttfärsbiffar i all ära men ikväll blir det färsk gädda till middag!

Glada i hågen marscherade vi taktfast tillbaka mot Älgnäset samtidigt som solen damp ner bakom udden. Vintern kan vara bra härlig.

Ser jag dubbelt?

Facit till textsnutten ur "Det nya vintermete"

Om krokarnes nyttjande

Man hugger med isbil up hål på isen 2½ aln stora i circumference, där man wet gäddor stryka kring, 12 steg emellan hwart hål, hwilka göres wäl rena ifrån is-skro, med en skåfwel eller spade; så ringlas refwen up på fingarne och lägges redigt på brädlappen hwar wid hon är fästad, hwilken sättes wid waken, då spöet sättes på ända i samma hål som refwen i brädlappen är fästad, hwilket bör wara i et hörn af brädlappen, sedan släppes kroken ned i sjön, och då han hunnit til botten göres en lycka på refwen wid wattrn-brynet, kroken tages sedan up, då man hafwer i en bytta lefwande mört til hands, (hwarom längre fram skal berättas, huru den på ...